

Gråt hæfte, der beskriver Jens Johansens barndom og hans far og farbror :

Min Fader og hans Broder Peder Kr. Johansen fik Gaarden i Linnerup til Deling efter deres Morbroder Jens Laursen. P. Kr.s første Barn, der var en Dreng, fik Navnet Jens og jeg der kom som No. 2 og blev den sidste, kom ogsaa til at hedde Jens efter Morbroderen - saa det ud til; men min Mors Fader hed ogsaa Jens (Ibsen), saa det kunde lige saa godt have været ham der skulde nævnes op. Men den almindelige Opfattelse var nok, at det var Jens Laursen jeg havde Navn efter og Naboerne kaldte mig saa Jens Laursen, skønt baade min Fætter og jeg i Daaben fik navnet Johansen til Efternavn. I Skolen og i Skytteforeningen efter Konfirmationen fortsatte Folk med at kalde mig Jens Laursen for at kunne skelne vi to Fættre fra hinanden, vi hed jo begge Jens Johansen og var fra Linnerup begge to. Da min Fætter faldt fra i Skytteforeningen var der jo mindre Grund for at fortsætte med det forkerte Efternavn og jeg fik saa efterhaanden mit rigtige Navn anerkendt. Jeg var nok mellem 1/2 og 3/4 Aar da min Farbror P. Kr.s Kone døde i Barselseng efter Fødselen af en Pige der fik Navnet Johanne Marie og som min Moder tog sig paa at opamme, og da jeg var den ældste blev jeg nok taget fra og maatte nøjes med Patteflasken. Vi havde en Karl der hed Jørgen som røg Tobak og vænnede mig til ogsaa at sutte paa Piben til Erstatning af Moder og Patteflasken og maaske var det Begyndelsen til min daarlige Vane med Tobaksrygning, jeg har ialtfald røget saa længe jeg kan huske. At Piben havde stor Tiltrækning for mig fremgaar af, at da Jørgen og min Fader inde i Dagligstuen sad og snakkede paa Novembersdagen, sagde min Fader at han ikke vidste hvordan han skulde faa den Dreng lært at gaa ene. Jeg havde længe været dygtig til at gaa naar jeg havde noget at støtte mig til og kunde godt komme noget omkring naar jeg fulgte Værelsernes Ydervægge; jeg var en dag kommet ind i Mælkekammeret hvor Mælken henstod omkring paa Hylder for at bære Fløden op og morede mig saa med at baske med Hænderne i Fadene saa Indholdet oversprøjtede baade mig og Omgivelserne. Det var vistnok Sport for mig at lave noget jeg vidste ikke var tilladt naar Opsynet ikke var helt effektivt, et af de bedste Numre var, naar jeg kunde se mit Snit til at komme hen til Vuggen hvor Johanne Marie laa med Patteflasken, som jeg saa tog og naar jeg saa blev opdaget, stak jeg Hovedet ned i Puderne og sagde Hi Hi. Jørgen sagde saa, at hvis han (Fader) vilde give ham 3 Mark saa vilde han lære mig at gaa uden Støtte. Det vilde min Fader godt og Karlen gik saa ud midt paa Gulvet og sagde at jeg skulde komme hen og faa Bappen, jeg saa mig først lidt raadvild om, der var jo ikke noget at støtte sig til men Piben skulde jo erobres, og det blev den, og Karlen, der den Dag skulde flytte, fik de 3 Mark. Lysten til at færdes paa forbudte Veje holdt vist længe ved og jeg husker ikke nogensinde at jeg blev straffet derfor. Da jeg rigtig fik lært at gaa vilde jeg gerne besøge Naboerne og stak af saa snart jeg kunde se mit Snit dertil og blev der, til der kom en at hente mig. En Undtagelse blev det dog, da jeg i 4-5 aars Alderen fik Kighoste. Naar jeg mærkede Hosten var i Anmarch vilde jeg hjem at have min Moder til at holde Haanden for min Pande.

Naboerne var vist ogsaa flinke mod mig, en Dag jeg var nede hos Niels Marienborg og han havde stoppet og tændt en Pibe til mig, sad jeg og underholdt dem, mens de spiste til Middag. Naar jeg saa mærkede Piben var gaaet ud, mens jeg snakkede, sagde jeg: "Niels Marienborg, kan du tænde mig min Pibe". Og han maatte saa flere Gange under Maaltidet ud i Bryggerset og tænde den udgaaede Pibe ved Ildstedet. Der var vel nok Tændstikker den Gang, men de brugtes ikke til Piberne, enten brugtes en Glød eller en Fidibus (et sammenlagt Stykke Papir). Det eneste af det her omtalte jeg kan huske er Kighosten. Men saa kan jeg ogsaa huske at Jens Nielsens Dreng kunde lave Vejrmøller og de havde lovet ogsaa at lave en til mig og den skulde jeg jo have afhentet og spurgte om Lov til at gaa der om. Da min Fader sagde nej, stak jeg af alligevel og jeg kan huske at da jeg kom om til Anders Martinussens Gaard saa jeg mig tilbage, om der var nogen efter mig, jeg har vel været vant til undertiden at være blevet indhentet undervejs. Da der ingen var at se og jeg nu var i Dækning af Gaarden, havde jeg Tid til at puste efter den første raske Spurt og jeg fik saa ogsaa Møllen. Da jeg kom hjem gik jeg hen til Ladedøren og sagde til Far at nu havde jeg været omme efter Møllen. Det kan jeg huske, men derimod ikke, at da jeg kom ind til Mor skal jeg have sagt at jeg havde været henne og sagt Far, at jeg havde været der omme og: "Han gav mig ikke engang noget i min Bokserev". Jeg har ogsaa hørt fortalt, at en Gang da jeg var omme hos Anders Martinussens havde Sønnerne Morten og Martinus, der var beskæftiget med Tærskning i Laden, faaet mig anbragt paa Negene i Korngulvet lidt højt oppe, der skulde jeg sidde og slaa ud med Haanden og sige: "Dansken vandt", for at efterligne den gamle Jens Laursen, der en Gang paa Hjemvejen fra Horsens kørtes (*kappedes*) med en tysk Godsejer paa Matstrup. Naar Jens Laursen var kommen foran, sagtnede han Farten, saa Tyskeren kunde overhale ham, saa kørte J. L. igen om ved ham og det gjorde han flere Gange, og hver Gang slog han ud med Haanden og sagde: "Dansken vandt". Det var altsaa den Forestilling, som jeg, de kaldte ved samme Navn, skulde gengive. Det ligner jo efter, at jeg da har været lidt naiv eller troskyldig, men der maa alligevel have været Grænser for hvad jeg kunde tage, for en Gang jeg og Birgitte paa Fastelavns Mandag havde været oppe hos Søren Hjulers for at slaa Katten af Tønden og der imens var bleven Snevejr, trak Sidsel mig et Par langskafte Strømper paa der naaede op over Knæerne, for at jeg ikke skulde faa Sne i Træskoene. Straks vi kom inden for Døren sagde jeg, at jeg blev Fastelavns-Konge. Min Far sagde saa: "Det kan jeg se, for Du har faaet lange Støvler paa". "Træk mig dem af", kommanderede jeg med det samme. Fars Kompliment var mig alligevel for tydelig.

Naar jeg var nede hos Niels Marienborgs og ikke kunde blive til Middag pillede Marie nogle Kartoffler til mig som hun dypede i en Skaal smeltet Fedt som hun havde staaende ude i Bryggerset, hvor hun kogte Kartofflerne paa det aabne Ildsted, det syntes jeg smagte dejligt.

Mit Livs største Skuffelse tror jeg nok var, da jeg var bleven større og begyndte at lægge mig efter lidt pænere Manerer. Jeg var ude ved Anders Pedersens og hans Moder Kirsten Marie opvartede mig med 6 Stk halve Mellemmader af Sigtebrød med dejlig nykogt Faarekøds Paalæg; da jeg havde spist 2-3 Stk. mente jeg det var pæneste

at sige: "Nu siger jeg Tak" idet jeg regnede med hun vilde presse mig til at spise flere, men til min store Skuffelse sagde hun: "Velbekomme". Det var nu ogsaa nogle dejlige Mellemmader.

Mor var vist ikke saa smaalig, hun kunde vist godt give os en Lussing, men ellers kan jeg ikke huske hverken hun eller Fader anvendte korporlig Afstraffelser paa hverken min Søster eller mig, om vi ind imellem godt kunde gøre os fortjent dertil. Naar Mor bagte Klejner eller andre Kager, kunde hun ikke saa godt have os i Køkkenet, hun satte os saa ind i Dagligstuen og satte en Bordkniv i Laasen, saa vi ikke kunde lukke Døren op; vi stod saa og sparkede med Træskonæserne mod Døren og raabte at hun skulde lukke op. Vi sparkede jo Huller i Malingen og det gik jo ikke lydløs af, men Mor maa jo ikke have haft daarlige Nerver. Vi lærte jo ogsaa at spille Kort, men jeg tror nok, at Birgitte undertiden vilde snyde og det endte saa med at vi kom op at slaas, jeg ruskede hende i Haaret, hendes Angreb husker jeg ikke. Naar saa Mor syntes det gik for vidt, tog hun Kortene fra os, for at vi ikke skulde have dem at slaas om. En Gang forestillede hun at hun smed dem i Kakkellovnen. Hendes Gemmesteder fandt vi jo ellers efterhaanden, og en Tid efter fandt vi dem paa Bunden af Klokkehuset. Vi havde en ældre Pige der hed Kristiane, hende bar jeg Respekt for; naar jeg ikke vilde makke ret vilde hun sætte mig paa Hovedet i Vandspanden, det var jeg bange for. Hun havde en lille rødbrøget Hund og vi havde selv en sort Pudel, der hed Polle, den lavede jeg Tøj til og brugte den at køre med. Men da saa Kristiane kom, vilde jeg ogsaa have hendes Hund spændt for, saadan at jeg kunde køre med to. Men det vilde hun ikke have og det var vist mest naar jeg misbrugte Hunden jeg maatte i Vandspanden. Før jeg skulde i Skole skulde jeg jo gerne have Bogstaverne lært tillige med lidt Læsning, men det interesserede mig ikke og gik derfor trykkende, men naar jeg kunde faa Lov at gaa ned til Hanne vilde jeg godt tage Bogen med og og der lære det Stykke jeg fik for. Anderledes blev det da jeg kom i Skole, jeg husker den første Dag jeg havde været i Skole, tog jeg fat paa at lære det jeg var bleven sat for, saa snart jeg kom hjem, jeg var vist ikke saa lærenem, især til det der skulde læres udenad paa Remse, men jeg sled mig vist taalelig igennem. Jeg husker ikke, at jeg ikke fik læst det jeg var bleven sat for. Bibelhistorien der ikke skulde læres paa Remse faldt meget lettere for mig.

Indtil jeg var 12 Aar havde vi den gamle Knud Svenstrup til Lærer og jeg husker ikke ret meget om Skolegangen hos ham. Han var vist slet ikke for god til at holde Styr paa de store Drengene. Jeg kan huske de sagde han havde en rød Blis i Panden naar han var vred og at han en Gang begyndte for oven i Drengerækken og gav os et Slag paa hver Side af Hovedet hele Rækken igennem, men jeg husker ikke hvormed vi havde fortjent Kløene. Høkeren havde en Port i hvilken han havde Tønder og forskelligt andet, der maatte vi vist nok ikke komme, maaske havde nogle af Drengene været der. Jeg kan ogsaa huske at der var en Tid da Drengene ikke maatte være inde i Skolen i Middagstiden, mens Degnen sov til Middag. Han har vel ment de var mere støjende end Pigerne. Der var en Dreng nede fra Kæret der var ilde lidt af de fleste andre Drengene. I Frikvartererne gik han omme i Gaarden foran Degnens Vinduer, og der turde vi jo ikke forfølge ham, for han var godt begavet og havde en høj Stjerne hos Degnen.

Naar vi fik Frikvarter og om Aftenen naar vi skulde hjem var han altid først ude i Forstuen og greb hans Madkurv før vi andre kom ud, saa han var ikke let at faa fat paa og vi undte ham en god Dragt Prygl. Jeg og Niels af Peder Vævers havde saa aftalt, at vi en Aften vilde skynde os ud inden han fik for megen Forspring og prøve paa at indhente ham og det var vel ogsaa lykkedes, hvis ikke Degnen havde raabt efter os; vi var saa tæt efter ham, at han maatte tage Vejen hen efter Anders Andersens, han løb ellers altid ned ad Gaden. Maaske var det ogsaa fordi denne Vej kunde overses fra Skolevinduerne og det var ogsaa det, der reddede ham. Niels og mig maatte saa ind i Skolen og sidde efter. Degnen tog imod os i Forstuen, Niels var foran, han fik et Næveslag i Nakken, da han passerede Degnen, saa han tumlede forover paa Hænderne og derefter et Spark af Degnens Træsko i Enden. Jeg dukkede mig saa han ikke ramte mig, saa jeg slap jo nogenlunde igennem og jeg tror nu heller ikke jeg var af dem han havde bedst Næne til, men vi maatte jo sidde et Kvarters Tid inde i Skolen, hvor Læreren saa sad og læste i Avisen imens han passede paa os. Lidt Krig opførte vi i Knud Svenstrups Tid, os fra Linnerup og Vestermarken holdt sammen, jeg husker ikke mere end et enkelt stort Slag, men da gik det ogsaa haardt nok til og en Del af Pigerne var ogsaa Deltagere. Da Jørgen Svenstrup afløste Faderen dansede vi i Stedet for at slaas, det gav jo ingen blodige Næser. Jeg gik i Skole i to Aar hos Jørgen Svenstrup og det var to gode Aar og jeg tror nok han fik os lige saa vidt med Oplæringen, som i almindelige Landsbyskoler og maaske endda lidt over i Dansk, som han var særlig god til at faa os interesseret i. Efter Konfirmationen var jeg med til Aftenskole hos ham, derved kom vi jo endnu lidt videre.

Da jeg i 22 Aars Alderen kom paa Vestbirk Højskole og fik Kammer sammen med Jørgen Markussen, havde Grønvald Nielsen faaet et Skolehold oprettet med lidt udvidet Landbrugslære for de Elever, der besøgte Skolen for anden Gang, men da der var for faa 2den Aars Elever til Holdet vilde han tage nogle med fra 1ste Aars Hold og lod os saa skrive en Genfortælling, for at finde ud af hvem der havde de bedste Forudsætninger for at kunde følge med i dette videregaaende Hold, og baade Jørgen og jeg blev efter Genfortællingen optaget i nævnte Skolehold, og det synes jeg var et smukt Resultat for Hjortsvang Skole.

Da jeg kom i anden Klasse i Skolen skulde jeg være Hjorddreng hjemme, men jeg var vist ikke særlig dygtig, min Moder maatte minde mig paa, naar jeg skulde i Gang med Arbejdet; jeg skulde jo have Kostalden gjort i Stand om Formiddagen inden Køerne kom hjem til Middag og det laa vist for mig at udsætte saadanne Ubehageligheder saa længe som mulig, og Resultatet blev saa imellem at jeg blev bagefter. Birgitte og Pigen maatte saa hjælpe mig for at faa Køerne hjem til Middagsmalkningen i rette Tid, men det allerværste var, da jeg om Efteraaret skulde passe Køerne løse, der var særlig en af dem, der altid stak af efter forbudt Omraade og der var næsten til Staldighed nogen at rende efter, muligvis var der ogsaa for lidt Græs, det kunne jo nok tjene til Undskyldning for Køerne, men ikke til Lettelse for mig. De foregaaende Aar, da vi havde en Tjenestedreng, syntes jeg det var dejlig at have Køerne løse; naar jeg var i Marken. Hos ham lavede vi Fyrsteder og stegte Kartoffler og Køerne gik ogsaa mere skikkelige, saa der ikke var noget at rende efter hele Tiden. Men nu jeg selv

skulde passe dem, fik Piben en anden Lyd. Jeg tror nok jeg snakkede med Far om at faa dem tøjret igen, men om det lykkedes husker jeg ikke, men undertiden fik jeg Selskab og Hjælp, enten af Birgitte eller en anden, saa gik Tiden jo bedre. Jeg kan nu ikke huske der var mere end ét Efteraar jeg døjede med Løsdriften; da jeg fik lært at pløje, vilde jeg jo hellere dette, det tror jeg nok jeg begyndte med i 12 aars Alderen og saa maatte Birgitte og Pigen jo passe Køerne imens. Jeg kan huske min Far sagde til mig: "Du vil altid helst det du ikke kan". Det tyder jo paa at det nærværende var det, jeg syntes mindst om.

Jeg skulde jo i Høsten tage op efter en Høstmand, men jeg kunde jo ikke følge med, jeg vilde hellere høste; før jeg var 13 Aar kunde jeg godt følge med med Hølien i let Korn og Aaret efter, da jeg gik til Præst høstede jeg det meste af Kornet med, men binde op kunde jeg ikke før efter jeg var kommen ud af Skolen. Før den Tid skulde det helst være Karlearbejde, hvis jeg skulde bestille noget og det fik jeg forresten ogsaa Lov til. Da jeg var i mit 14.de Aar blev den ene af Karlene syg før Høsten og jeg fik saa Lov at gaa med Hølien hele Høsten og kunde ogsaa godt følge med, naar der ikke var for megen Senegræs i Bunden og saa kunde jeg endda, hvis jeg kunde faa Lov at bytte Høli med Karlen, hans gik lettere end den jeg havde; men efter Høsten blev ogsaa den anden Karl syg og saa blev jeg jo ene Karl paa Gaarden. Da vi kørte Gødning ud til Rug, satte jeg af paa Marken og Birgitte kørte imellem og min Fader læssede selv i Møddingen. Naar jeg ikke passede Køerne de søgne Dage, vilde jeg jo heller ikke passe dem om Søndagen. Jeg var allerede en ivrig Jæger og vilde da heller ud med Bøssen om Søndagen end gaa og passe Kreaturer. Jagtudbyttet blev nu ikke stort det Efteraar, jeg skød en Hare, en Agerhøne og en Brokfugl. Haren fik Præsten, det var jo Skik med Foræringer til Præsten for dem der skulde konfirmeres. Da jeg var bleven konfirmeret kom jeg til at passe og køre med Hestene og saa blev det vist ogsaa bedre med Arbejdslysten. Jeg havde vistnok gode Kræfter efter Alderen. Vi havde en Karl der var nogle Aar ældre end jeg, men var jo nærmest mig der var Forkarl og jeg tror nok jeg allerede da havde lidt Ærgjerrighed for at kunne bestille lige saa meget og helst mere end andre Karle. I Høsten gik jeg foran, naar min Fader ikke selv var med og vi fik vist lige saa meget høstet som hvor der var ældre Forkarle. Jeg tror nok jeg fra Begyndelsen var god til at holde Hølien skarp, naar jeg stoppede op for at stryge, var det ikke fordi Hølien trængte dertil, men for selv at faa en lille Hvil og Sveden slog gerne igennem baade Uldrøje og Skjorte og jeg blev naturligvis ogsaa træt hver Aften, men naar jeg kom hjem og fik Sveden vasket af og havde faaet Nadveren, saa mærkede jeg ikke til nogen Træthed. Det var dog først det andet Aar efter Konfirmationen, at jeg gik foran med Høleen og vi havde den omtalte Karl, der var lidt ældre end jeg.

Det er forresten underlig saa hurtig Naturen i den Alder kan oprette Ligevægten. Det var naturligvis kun i Høsten Arbejdet var saa haardt, ellers var mit meste Arbejde jo at følge Hestene. Aaret efter havde vi en voksen Mand 5 Dage om Ugen og det var jo saa ham og Far, der tog de værste Tørne og saa blev jeg jo stærkere for hvert Aar, saa Arbejdet faldt let nok for mig og jeg fortsatte saa som Karl hjemme til jeg i 22 Aars Alderen blev taget til Trænkonstabel. Vinteren før jeg aftjente min Værnepligt

var jeg Elev paa Vestbirk Højskole. Det var altsaa den første Afbrydelse af Arbejdet hjemme paa Fødegaarden. Efter Højskolens Slutning flyttede jeg igen hjem og fortsatte det vante Arbejde, til jeg først i Oktober samme Aar begyndte Soldatertjenesten i Aarhus. Det tog et Aar som jeg skilte mig helt ordentlig fra, idet jeg ogsaa havde bestaaet i Korporalskolen og undgaaet Straffebemærkninger i Soldaterbogen. Da jeg var færdig med Soldaterjenesten Efteraaret 1897, forrettede jeg Karlearbejdet hjemme igen til jeg først i November Aaret efter overtog Gaarden efter Rasmus Andersen. Da jeg ikke fik Lejlighed til at komme ud at tjene og lære andre Landboeres Skikke og Driftsmaader, var mine Forudsætninger som Gaardbruger vel nærmest lidt mangelfulde, men lidt Landbrugsteori fik jeg da paa Vestbirk og min Faders og Naboernes Landbrug kendte jeg ogsaa og jeg fulgte jo saa med i hvad nyt der efterhaanden kom frem Landbruget vedrørende og derved udlignedes vel efterhaanden min mangelfulde Uddannelse fra Ungdomsaarene.

Jeg tror nok Konservatismen laa noget fjernt for mig, jeg bliver let utilfreds med det bestaaende og tilvante og spekulerer saa paa at finde paa noget andet og bedre og hvad nyt jeg faar at se eller høre om, tænker jeg saa paa hvordan det vilde virke for mig og om Prisen eller Arbejdet er overkommelig og svarer til den Nytte og Behagelighed man kan vente ved Anskaffelsen. Jeg har vist været, hvad Folk siger "meget for Nyt", men har ikke været slem til at tage Fejl i min Bedømmelse deraf, saa Fejldispositioner har jeg ikke haft mange af. Jeg var vist 12 Aar da Rodfrugtdyrkningen kom til Linnerup. Det var min Farbroder Frederik i Boring der fortalte om nogle der var begyndt at dyrke Tornips, det var en god Foder til Kreaturerne og det kunne tillige erstatte Helbrakken; min Fader prøvede saa til med én Td. Land det første Aar, men gik snart over til at have en hel Indtægt og lod det gaa i Stedet for Brakmarken. Men der gik ikke mange Aar før han maatte indføre Brakken igen, da Jorden blev for uren og gødningsfattig. Kunstgødning var ikke kommen rigtig i Brug endnu.

Tornipsene saaede vi omkring 12te Juni paa Kamme, men der var ingen her omkring der tænkte paa at holde paa Vinterfugten, saa Jorden var for det meste en Del udtørret naar Roerne blev saaet og de spirede i Reglen ikke før der kom Regnvejr og varede det for længe, saa groede Ukrudtet, saadan at det imellem blev nødvendigt at pløje det hele om og saa paa ny og det blev jo saa for kort Voksetid for Tornipsene; undertiden spirede de i Spring og maatte luges en Gang før de alle var store nok at tynde. Roehakkerne kendes jo ikke den Gang, saa Knæerne og Fingrene kunne godt blive ømme naar Lerjorden var tør og knoldet.

Det første Aar jeg var her nede brugte jeg jo samme Fremgangsmaade som jeg var vant til hjemme, men havde dog passet at holde Jorden tiltromlet. Vi brugte naar vi var færdig med Foraarssaaning, at køre Gødningen ud til Tornipsene og saa pløjede vi igen lige før Saaning. Da jeg saaede, saaede Kristen Nyborg ogsaa, men kun en tredie eller fjerde Del af Indtægten for bedre at kunde følge med Tyndingen, en Uge efter saaede han saa igen nogle Agere og ligeledes den tredje Uge, jeg havde jo saa set at mine ikke spirede og tænkte at Kristen Nyborg godt kunde spare Ulejligheden, da der stadig var Tørvejr, men hans Roer spirede alligevel allesammen. Dette kunde jeg jo i Førstningen ikke forstaa, men fandt dog ud af Hemmeligheden. Han brugte,

naar han havde pløjet en Ager, at kamme den op og saa den med det samme og saa tromlede han Kammene efter med det samme. Min Jord havde jo ligget pløjet og til-tromlet nogle Dage før jeg kammede den op og saaede og der var jo saa tør Jord in-den i Kammene og det varede naturligvis længe inden de ogsaa var tørre foruden og Frøene kunde jo saa ikke spire før det regnede, hvorimod Kristen Nyborg ved at kam-me op med det samme fik den nylig oppløjede fugtige Jord ind i Kammene og ved at trykke den sammen med Tromlen udtørredes de ikke saa hurtig udenpaa. Siden brugte jeg saa ogsaa at kamme op og saa Roerne med det samme og lod aldrig et Stykke oppløjet Jord ligge Middagen eller Natten over inden det blev tilsaaet, men det sinkede naturligvis at skulle skifte om saa tit med Arbejdet. Og da der i flere Aar derefter altid kom Regn, og det gik saadan, at dem der brugte den gamle Maade med mindre Ulejlighed ogsaa fik deres Roer op med det samme, tænkte jeg paa, at jeg jo havde gjort mere Arbejde end de, uden at opnaa nogen Fordel derved, men saa kom der endelig et Aar hvor mine kom op, mens de andres ikke spirede, saa da fik jeg da lidt Løn for det ekstra Arbejde jeg havde haft. Da saa Radsaamaskinerne kom i Brug og Roerne blev saaet paa flad Jord tidligere paa Foraaret, blev Roesaanningen jo et mindre Problem.

Jeg kom hurtig i Gang med en Forholdsvis stor Svineproduktion. Priserne for Slag-terigrise var jo ikke store, men jeg syntes alligevel det gav en god samlet Skilling naar jeg kunde levere et Hold paa 10-20 Stk. til omkring 40 Kr. Stk. Jeg havde mest 3 Grisesøer og fedede i Reglen selv Grisene op til Slagteriet, men saa først paa Aaret 1910 gik jeg om til Hans Kristensen, Honum, for at købe en Orne, men da han ingen havde og jeg købte en Gylt af ham, der lige var løben ved "Viking Molmand", som viste sig at avle gode Søer, gik han med mig hen til hans Svoger Niels Jensen, der havde en 7 Mdr.s Orne gaaende, der var falden efter Hans Kristensens Stamorne og tillagt paa en So Niels Jensen havde indkøbt fra et Avlscenter. Det blev ogsaa en god Orne, Gylten jeg købte af Hans Kristensen blev ikke særlig god, men den var jo af god Afstamning og i første Læg Grise var der kun to Sogrise og den ene af dem bkev ødelagt ved Nyresyge, men den anden, der fik No. 1 i Avlscentret, blev en ret god So og avlede helt sjældent godt. Min Svoger Niels Nyborg der var Konsulent i Tørring Landboforening og havde faaet nogen Interesse for Svineavlens ved at være med i det Kaaringsudvalg, der kaarede Søerne paa Avlscentret i Tørring Fællede hos Martin Sørensen, syntes, at nu da jeg havde baade Søer og en god Orne, kunde jeg jo lige saa godt faa Avlscenter og hen mente at Svinene var gode nok. Jeg skrev saa til Kon-sulent Gommesen, Randers, der var Assistent i 7de. Kreds og som saadan kom til Tørring Fællede et par Gange aarlig til Bedømmelse af Avlscentret der, og bad ham om at komme op at se om mine Svin var gode nok naar han igen kom paa Egnen. Jeg blev saa antaget i 1913 med Prøvecenter og Aaret efter blev Besætningen antaget som Avlscenter og har været det siden. Jeg begyndte jo paa nederste Ende af Anerkendel-seslisten men kom efterhaanden længere op. Jeg havde under Krigen 1914-18 ikke stor Afsætning af Avlsdyr, men til Ungskuet i Holstedbro hvor jeg var med for første Gang, klarede mine Svin sig særdeles godt, jeg fik 1ste Præmie for en Ornesamling og for en enkelt, og ogsaa for en Samling store Gylte, der vistnok var en af de bedste

Samlinger i Holdet, det var jo meget godt i Betragtning af at det var første Gang jeg udstillede paa Ungskue og det gik ogsaa ret godt paa de senere Ungskuer og jeg kom til at sælge mange Grise baade der og hjemme, saa jeg har haft megen Fornøjelse af Arbejdet med Grisene. I Begyndelsen følte jeg det vist lidt generende paa Ungskuerne med den daarlige Hørelse, men efterhaanden som baade jeg og Grisene blev mere kendt gik det bedre, de der vilde handle med mig snakkede saadan at jeg kunde høre det. Lidt Moro har min daarlige Hørelse vel imellem givet Anledning til. Det er fortalt mig, at paa et Ungskue kom en Mand hen og spurgte mig om Prisen paa en Gris. Jeg sagde saa hvad den skulde koste, han bød saa betydelig mindre og da jeg ikke sagde noget dertil, sagde han til de Omkringstaaende: "Kan han ikke høre det eller vil han ikke svare". Hans Kristensen, Honum, der var en af Tilskuerne sagde saa: "Det vil han naturligvis ikke sælge den for. Prøv at byde ham noget mere, saa hører han det nok".

Naar jeg tænker tilbage til da jeg begyndte som selvstændig Landmand, synes jeg det var forfærdelig lidt jeg vidste om næsten alt hvad en Landmand bør vide og har Brug for. De forskellige Arbejders Udførelser kendte jeg jo nok, men det er kun en lille Del af det en Landmand maa sætte sig ind i, foruden den rette Jordbehandling maa han vide hvad Næringsstoffer Jorden maa indeholde for at Planterne kan gro rigtig til og kende noget til Plantesygdommene og deres Bekæmpelse og de forskellige Husdyrs Pasning og Fodring paa den mest økonomiske Maade saa Sygdomme kan undgaaes og Udbyttet bliver det størst mulige og maa være saa meget inde i Handelen med baade Husdyr og alle frembragte Produkter, at Handelsmanden ikke snyder ham alt for meget og endelig skal han forstaa at tilrettelægge alting efter det omskiftelige Vejr. Baade Saaning, Roearbejde og forøvrigt allt udendørs Arbejde maa tilrettelægges efter Vejrtilstanden og ikke mindst Høsten. Det er vist nødvendig at man som Begynder spørger mere erfarne Naboer til Raads, hvor der ikke er special uddannede Raadgivere at henvende sig til og da de i Almindelighed skal have Honorar for deres Raad, maa en flink Nabo jo foretrakkes hvor hans Viden slaar til. Men det er dog egne Erfaringer man lærer mest af. Jeg havde paa Vestbirk læst lidt om Menneske- og Dyrelegemers Bygning og Livsfunktionerne og udvidede nu min Viden paa dette Felt ved Lægernes og Dyrlægernes Forklaringer, naar det var nødvendig i Sygdomstilfælde at tilkalde dem. Jeg havde et af de første Aar en Ko der havde Forstoppelse. Dyr lægen sagde den første Dag at der var for lidt Bevægelse i Maven, jeg lagde jo Mærke til hvor han lagde Øret til og da han var kørt herfra, prøvede jeg at lægge Øret til samme Sted og saa prøvede jeg at lytte til en Ko der ikke fejlede noget og paa den Maade lærte jeg snart hvordan det skulde lyde naar der ikke var noget i Vejen og Symptomerne for de mest almindelige Sygdomme lærte jeg efterhaanden at kende, saa jeg i mange Tilfælde vidste Besked om Sygdommen før Dyr lægen kom og i mange Tilfælde, hvor jeg selv kunde udføre den rigtige Behandling skaanede jeg at hente Dyr lægen, men jeg gav mig ikke af med de Tilfælde hvor jeg ikke havde det fornødne Kendskab.

Handelen kom jeg vist fra Begyndelsen ogsaa helt godt fra, saa ret meget har jeg ikke sat til paa daarlige Handler, jeg var vel nærmest lidt forsigtig og ikke overvurderede

min egen Klogskab og saa tror jeg ogsaa jeg snart lærte at taksere Handelsfolkene saa de ikke kunde faa mig til at tro hvad som helst. Det skete naturligvis jeg gjorde en daarlig Handel, men ogsaa at jeg var heldig, saa alt i alt gik det jævnt godt.

Pasningen af Svinene kendte jeg meget lidt til da jeg begyndte, og Avlsarbejdet, da jeg fik Avlscenter, kendte jeg jo heller ikke til, men at det gik saa godt skyldtes den sjældne Nedarvningsevne den omtalte So No.1 viste sig at have. Konsulent Gommen sagde en Gang at denne So maatte jo have en fænomenal Nedarvningsevne, jeg havde nemlig Søer gaaende efter hende som var falden efter forskellige Orner og det var alle betydelige Søer. Rekorden satte hun nok en Gang hun i et Kuld efter Nero, hvori der var 5 Sogrise, deraf indsatte jeg selv de tre der fik No. 12-13-og 14 og solgte en fjerde til Sigurd Kristensen Mariendal og det var efter disse tre Søer jeg fortsatte Avlen i en længere Aarrække saadan at jeg altid havde Søer efter dem alle tre, da jeg ikke var klar over hvilke der var den bedste og jeg havde flere betydelige Søer efter dem alle tre. No. 12 syntes jeg egentlig bedst om, det var en lang og skjær So og denne Skjærhed nedarvede hun i mange Led. No. 14 var blaaplettet og hun var Moder til No. 27 der ogsaa var blaaplettet og var en meget betydelig So, som blev Moder til No. 43 og 44, der blev tilkendt Æres Pr. i Samling i Horsens 1920 og 1ste paa Ungskuet i Kolding samme Aar. No 13 var nærmest den ringeste af de tre Søstre, men en Datterdatter af hende, der havde No. 33 og var falden efter den betydelige Sam Linnerup, satte Stammen betydelig op ved at avle efter Ornen Bjerre (vistnok den Gang Danmarks bedste Orne). So No. 48 der blev Moder til No. 56 og derefter kom No. 65 der blev Moder til No.102 der var en hel ideel So og hvis Nedarvningsevne endog overgik No. 1 og det er vistnok fra hende vore nuværende Søer nedstammer.

Svineavlens synes jeg har været meget interessant at arbejde med da det gaar raskere fra Haanden end Kvæg- og Hesteavlens og det er derfor lettere og hurtigere at iagttage Nedarvningen af de forskellige Anlæg og saa har det været en forholdsvis billig Sport, da det imellem var en ret god Forretning. Hvis jeg vilde have ofret noget mere paa Indkøb af Orner var det maaske bleven bedre Resultater jeg havde opnaaet. Bedømmelsesudvalgene syntes sjældent Ornerne jeg havde, var gode nok og især ikke til Søerne som forresten var meget godt anskrevne, man kan vist sige over hele Landet. K. M. Jensen sagde en gang han var med Udvalget hos Frederik Nielsen i Stenderup, der havde faaet Søerne herfra og saa netop havde 3 fortrinlige Søer gaaende, der var tillagt paa No. 2 i Linnerup, at det var det samme hvad Orner jeg brugte, saa kunde jeg alligevel ikke ødelægge den Sostamme. Jeg tror nu nærmest K. M. overvurderede Søerne og undervurderede Ornerne. Jeg sørgede altid for, at Ornerne jeg brugte var af god Afstamning og at de havde nogle af de Egenskaber jeg manglede ved Søerne, og saa turde jeg godt bruge dem selvom Benene var lidt svage. Jeg gik nemlig ud fra, at det i mange Tilfælde kunde skyldes fejl ved Ernæringen og daarlig Pasning og Resultatet blev i Reglen at Afkommet blev saadan at de godt kunde sælges, og saa tror jeg ogsaa jeg var god til at udtage de bedste af Sogrisene til eget Brug og da jeg jo havde et ret stort Svinehold, var der jo mange at vælge imellem og det var ogsaa en Fordel.

Jeg tror egentlig ikke Bedømmelsesudvalgene var saa glade ved mig, de havde nærmest den Opfattelse, at jeg ikke tog stort Hensyn til dem og deres Kritik. Direktør Høiberg, Skanderborg, der var med i Udvalget i mange Aar, sagde til Jeppe Sørensen en Gang, deres Samtale var kommen til at angaa mig og mit Svineavlscener at "han bryder sig ikke om hvad vi siger, han køber og bruger den Orne der passer ham"; det er nu vist ikke helt rigtig at jeg ingen Hensyn tog til deres Kritik, men det var jo mig der skulde betale naar nye Orner skulde anskaffes, og de kunde nu heller ikke faa mig til at tro hvad som helst og naar jeg syntes de tog Fejl, rettede jeg mig efter min egen Bedømmelse og kunde da ogsaa godt have Fornøjelse af at vise dem at de havde taget Fejl. Jeg købte en Gang en Ornepolt af Søren P. Sørensen, som var tillagt paa en So jeg havde set fremstillet paa Tørring Dyrskue, hvor den fik Æres Pr. og fortjente det. Det var en særdeles god So og var tillagt i Jellinge, hvor der var meget gode Svin. Det var først paa Vinteren jeg fik den og havde den hele Vinteren gaaende henne i Stalden. Den trivedes meget godt, vel egentlig lidt for godt og sidst paa Vinteren fik den svage Bagben. Da Vejret blev dertil havde jeg den ude en Del og den blev saa fodret lidt knap og tabte sig derved en Del. Benene kom sig da ogsaa saa meget at jeg mente den vilde komme sig og jeg lod den bedække nogle Gylte. Benene var omtrent i Orden da Udvalget havde anmeldt deres Foraarsbesøg, men at Par Dage før de kom blev den halt paa det ene Bagben og da det andet heller ikke var for stærkt, presenterede den jo ikke godt, da jeg havde den ude for Udvalget. De syntes jo ikke godt om den, men da den havde bedækket nogle Grise vilde de alligevel kaare den. De kaarede den saa med T.g. jeg sagde til Kathrine da de var kørt, at kunde de ikke taksere Ornen i den Forfatning den var i, syntes jeg alligevel de burde vide at jeg ikke vilde bruge Ornen hvis den var saa daarlig, som de kaarede den. Det varede saa heller ikke ret længe inden Haltheden fortog sig og jeg fik ogsaa snart Benene helt i Orden og Ornen tegnede ret godt, den var lidt grov og grumset i Huden og havde lidt svære Ben, men Bagdel og Ryglinie var meget god og saa var den meget stor af Alderen. Jeg indmeldte den saa til Ungskue i Skanderborg og havde den først til Dyrskue i Tørring, der gav den 2. Pr. maaske efter Samraad med Konsulent Møller, der som Nybegynder havde været med ved Kaaringen, men paa Ungskuet tog den 1ste til stor Fortrydelse for Udvalget. Jeg syntes nu selv det var en god Maade at fortælle dem paa, at jeg ikke havde taget saa meget Fejl som de troede, og den avlede da ogsaa godt nok. Det kan vel ikke nægtes at jeg var lidt vigtig af denne 1ste Pr. paa Ungskuet, for Ornen var da 1 Aar gl. og i de store Hold er en 1ste Pr. meget mere værd end i 6-7 Md. Alderen. En noget lignende Oprejsning fik jeg ogsaa over Horsens Dyrskues Dommerhold, der vist nærmest var lidt betænkelige at tildele en Vesteregns Opkomling, som de nok antog mig for, de store Peæmier. I 1919 udstillede jeg paa Dyrskuet i Horsens bl.a. Ornen Klip og So No. 30, det var forholdsvis unge Dyr ca. 1½ Aar og et Hold store drægtige Gylte 10-11 Mdr. gl. Klip og No. 30 fik hver en 2. Pr. mens Gyltene dog fik en første. Holdet Gyltene var udstillet i, bestod af en Samling fra Hans Kristensen, Honum, en Samling tilhørende Niels Jensen, Honum og saa mine tre Gylte. Jeg havde været henne at se paa Kvægudstillingen og da jeg derfra var paa Vej ned til Svinene mødte jeg Dommerholdet, der bedømte de store Gylte. En af Dommerne, som jeg

forøvrigt slet ikke kendte den Gang, men som alligevel vidste at jeg var Udstilleren af Sosamlingen, sagde til mig at de havde været nede at se paa de store Gylte igen, for der var udsat en Æres Pr. til dette Hold, men de (Dommerne) turde ikke tage Ansvaret for at trække en Samling frem til Æres Pr. og saa gav de dem første i alle tre Samlinger. "Ja, det er jo ogsaa hel godt", sagde jeg". "Ja, det er rigtig godt", sagde han. Min Sosamling var som de to andre indmeldt til Ungskuets i Holstedbro en Maanedes Tid efter, men Niels Jensens kom ikke, og Hans Kristensens fik 2. Pr. Jeg vidste før Skiltene blev hængt paa, at mine fik 1ste Pr., saa jeg var ikke saa interesseret da de kom med Skiltene. Svend, der da var 13 Aar og var med til Ungskuets, kom hen og sagde til mig "Hans Kr. fik 2. Pr." jeg ved ikke om det var fordi de havde konkurreret med vores i Horsens eller det var fordi han vidste at H. Kr. stod højt som Svineopdrætter, men han maa jo have haft lidt Forstaaelse af, at det var godt naar vi kunde komme foran. Jeg skænkede naturligvis de forsigtige Horsensdommere en venlig Tanke.

Aaret efter (1920) havde jeg Klip og No. 30 til Horsens Dyrskue samt igen en Samling store Gylte og en Del andre Numre, som jeg ikke husker; No. 30 fik saa 3dje Præmie, hvorimod Klip igen fik en 2den. I Holdet, hvor de store Gylte konkurrerede var der dette Aar kum to Samlinger, nemlig mine og en Samling fra Sigurd Kristensen, Mariendal. Dommerholdet kom til dette Hold foran mine, og da de blev lukket ud vendte den af Dommerne, der det foregaaende Aar havde meddelt mig Dommerholdtes Ansvarsbevidsthed, sig om til mig, der stod ved Siden af, og sagde:" Saadan skal Søer se ud naar de er 10 Mdr. gl." Jeg syntes ogsaa det var gode Søer, men tænkte ved mig selv, nu kan du jo vente til I kommer til den næste Samling (mine), de var af samme Alder men betydelig større. Sigurds kunde næsten ligge inden i dem. Sigurds var pæne Grise af Bygning, men vel smaa og alt for meget blaaplettet. Jeg ventede ikke til mine kom ud, men Frederik Nielsen, der tjente hos mig, sagde at Dommerne saa noget overraskede ud, da vore Gylte kom ud, men gav saa begge Samlinger 1ste Pr. Nogle Dage efter fik jeg tilsendt et Sølvbæger ledsaget af en Skrivelse fra Konsulenten for Horsens Landboforening, hvori han meddelte mig at der ogsaa i Aar havde været udsat en Ærespræmie til de store Gylte, og at Bestyrelsen havde bestemt at den skulde uddeles, og da mine Gylte paa Bedømmelseslisten stod foran Sigurd Kristensens, tilkom den alene mig. Jeg hørte saa bagefter, at der havde været en Del Kritik paa Svineudstillingen over Dommernes Bedømmelse af Svinene fra Linnerup. Særlig Ballisager, der var Landboforeningens Formand var haard i sin Kritik. Jeg udstillede saa ikke i Horsens Aaret efter (i 1921), men senere i 22 var der sammen med Ungskuets Jubilæumsskue i Horsens og Eliteskue for ældre Dyr, der udstillede jeg saa igen Klip og en anden gammel Orne (Vissing), som jeg lige havde indkøbt og de fik begge 1ste Pr. Af de Orner, Klip havde konkurreret med de foregaaende Aar paa Horsens Dyrskue, var der ingen der opnaaede en 1ste. Pr. Jeg havde en temmelig stor Udstilling af baade ældre Søer og Ungsvin og fik ikke saa faa 1ste Pr., af ældre Søer fik No. 44 og No. 48 1ste. Det viste sig der, at Linnerupsvinene bedre kunde klare sig i Konkurrencen med hele Jylland end med Horsens-egnen alene, hvad jeg forresten heller ikke senere har prøvet paa. Klips Bedømmelse taler

jo for sig selv, og hvad angaar So. No. 30 blev hun af kyndige Folk, der saa hende her hjemme, anset for at være en meget god So, desværre kom hun ikke med til Elite-skuet i Horsens i 22, hun var udgaaet af Besætningen Aaret før.

Til at udtage Svinene til det store landsomfattende Skue paa Bellahøj 1938 var der udmeldt et Udvalg af kyndige Mænd til at rejse rundt og paa Avlscentre udtage de Svin, de ansaa Jylland kunde være bekendt at sende der over. Her udtog de to Søer og en Orne, som kun fik Sølv Medallie, hvorimod Søerne begge to fik Guld, jeg havde en Orne af eget Tillæg, som jeg ogsaa gerne vilde have haft med. Men den kasserede de. Jeg udstillede den saa samme Sommer paa Ungskuet i Skanderborg som 11 Mdr. gl. Orne, der fik den alligevel 1ste Pr. som No. 1 i Holdet. Det var jo en skikkelig Maade at fortælle det kyndige Udvalg paa, at det godt kunde have været den bekendt paa Bellahøj. Jeg syntes næsten mine Svin i Reglen klarede sig bedre paa de store Skuer end her hjemme, i altfald bedre end jeg havde ventet, saa der har jeg vist aldrig lidt Skuffelser og Salget paa Ungskuerne var i Reglen ogsaa tilfredsstillende, saavel som her hjemme, saa jeg havde kun Grund til at være glad ved Svineavlsarbejdet.

Den dybeste Grund til at jeg befandt mig saa godt derved var nok, at jeg der ikke havde en Følelse af Underlegenhed paa Grund af Tunghørigheden, der ellers udelukkede mig fra det meste af det, der optager normale Mennesker i Tiden, som Sognepolitik og andet Samfunds- og Foreningsarbejde og Selskabslivet. Paa Dyrskuerne og hjemme, naar Folk kom for at købe eller se mine Grise, der efterhaanden blev velrenomerede over alt, hvor der nu var Interesse for Svineproduktion, fik jeg ikke Indtryk af at blive ignoreret, eller at Folk følte dem besværede ved at skulde tale højt, eller de gjorde det af medlidende Hensynsfuldhed og jeg kom jo derved i Forbindelse med mange interessante Mennesker fra alle Egne i Landet og Samtaler og Handeler med dem blev ofte Oplevelser jeg endnu er glad ved at mindes.

Den gamle Møller Andreas Andersen Lundum var en af de første Avlscenterfolk jeg solgte en Orne til. Han kom en Dag kørende med en lille Islænder og i Jumbegig og købte en Ornegris og jeg solgte siden flere Orner til ham. Jeg husker en Gang en Svigersøn kørte for ham herhen for at købe en Orne, de havde en Kasse med til at transportere Ornen i, men A. A. var lidt mere dreven Handelsmand end jeg da vurderede ham for, han vilde ikke betale saa meget for Ornen som jeg forlangte. Vi snakkede jo mens Hestene bedede - og vi fik en Kop Kaffe - baade om Handelen og andet. Men da der stadig var en betydelig Forskel paa mit Forlangende og hans Bud, sagde han til Svigersønnen at de hellere maatte faa Hestene spændt for, Handelen kunde jo ikke blive til noget og han sagde det saadan at jeg troede det var hans oprigtige Mening, og da de nu var komne kørende den lange Vej og havde Grisekassen med, kunde jeg ikke saa godt lide det hele skulde være forgæves og selv om jeg syntes mit Forlangende var rimelig, vilde jeg alligevel hellere slaa lidt af end lade dem køre tomhændet hjem og jeg tilbød saa at dele med ham det vi var imellem og saa fik vi handlet. Da jeg hjalp Svigersønnen med at spænde Hestene for, sagde jeg, at saa fik de alligevel Ornen med hjem. Han svarede saa: "Det var da ogsaa det vi kom efter". Jeg forstod saa, at jeg havde undervurderet den gamle Andreas' Handelstalant

og godt kunde have skaanet mit sidste Afslag, men syntes alligevel at han gjorde det saa godt, at jeg syntes Forestillingen var Pengene værd. I Reglen holder man jo ikke af at blive taget ved Næsen, men naar det bliver saa dygtig udført som her, kan jeg ikke frigøre mig for en vis Beundring. Hans Kristensen, Honum, lavede et ligesaa godt Nummer med mig en Gang jeg havde averteret nogle Orner til Salg; jeg havde en 5-6 Stk. af samme Kuld i 6-7 Mdr.s Alderen. Han kom en Dag kørende hertil Enspænder med en af hans fortrinlige Følhopper og saa paa Ornerne, jeg regnede naturligvis med, at vilde han købe en af dem skulde det nok være en af de bedste, jeg forlangte 150 Kr. for den bedste og 140 for den næste. H. Kr. sagde saa at han ikke behøvede at faa en af de bedste, da det nærmest var til Brug til fremmede Søer han vilde have den. Han vilde saa have Prisen paa en af de mellemste af Flokken, som han udpegede, den forlangte jeg vist nok 120 Kr. for og han bød 100 og lagde 5 Kr. til og fik mig til at slaa 5 af, men vi var stadig de 10 Kr. imellem. Da han satte sig til Vogns og tog Tømmerne som Frederik Nielsen, der som 17aarig tjente her, havde staaet og holdt, mens H. Kr. saa paa Ornerne rakte han Haanden ud mod mig, der stod ved Siden af Vognen, som en lille Nybegynder i Avlscenterfaget og selv sad han højt paa Bukken af det flotte Køretøj iført dyr Kørepels, en Situation der ikke ueffent karakteriserede Forskellen mellem den landskendte Svineopdrætter og Nybegynderen, og sagde: "her er saa 110, er den saa solgt?" Men da jeg endnu trods hans flotte Gestus stadig holdt paa de 115 satte han Hoppen i Gang med et foragtelig opgivende Kast med Hovedet, der tydelig tilkendegav hans Mening om mig som Svineopdrætter og Sælger. Da han naaede hen til Posten holdt han, og vilde saa alligevel have Ornen. Bagefter spurgte jeg Frederik om han troede, han vilde have kørt uden at købe Ornen "Ja det var jeg vis paa" sagde han. Det var jeg nu ikke saa sikker paa, for jeg havde set H. Kr. lave et lignende Nummer med en Grisehandler hjemme i Honum og vidste at han var en dreven Handelsmand. At han godt kunde goutere et godt Nummer, vidner følgende: I 1903, da jeg ombyggede Stuehuset var Kristen Nyborg, der var Fætter til H. Kr., med mig ved Rask Mølle efter Tagsten. Han havde en stor stærk 3 Aars Plag for, som H. Kr., der ogsaa var nede paa Stationen, vilde købe. Kr. Nyborg brugte meget den Triks over for Handelsfolk at lade sig halvt uvillig til at sælge, i dette Tilfælde, fordi han blev ringere kørende med en toaarig Plag han havde, der saa skulde gaa i Stedet, men det udviklede sig dog saadan at H. Kr. skulde have den mønstret, da han alligevel havde faaet Fætteren til at forlange for den. K. Nyborg vilde have haft mig til at mønstre den, men det vilde jeg ikke, da jeg vidste den havde en daarlig Fodbevægelse, den var lidt fransk og Kristen maatte jo saa selv løbe med den. Mønstringen var jo ikke god, kunde H. Kr. nok se, men var i Tvivl om, det var Hesten eller Manden, der ikke kunde. Vi kom saa ind paa Gæstgivergaarden og ved en Kop Kaffe fik H. Kr. alligevel Hesten købt, om Prisen end blev lidt høj. Ved denne Lejlighed fik jeg Lejlighed til at se, at H. Kr.s Handelsmoral var bedre end hans Rygte. Der var en Mand med i Laget der kendte begge Fætrene og han optraadte da som Mægler og sagde, at det de var imellem burde de som Fætre se at komme over. H. Kr. sagde: "Naar vi handler holder vi Familieskabet udenfor" og det syntes jeg var meget pænere end at pukke derpaa for at opnaa en fordelagtig Handel. En Gang jeg

besøgte H. Kr., fik jeg et andet godt Bevis paa hans Handelsmoral, han havde nogle Grise gaaende, som han ikke vilde sælge de bedste fra, for han havde pr. Korrespondance solgt nogle Grise af dette Kuld, og han sagde da, at naar Folk købte ubeset vilde han kun sende gode Grise, hvis de selv saa dem, maatte de selv have Ansvar. Et Aars Tid efter Hestehandelen var H. Kr. inde hos Kristen Nyborg en Dag han ikke var hjemme, det var ved Middagstid og Stine gav ham Middagsmad og ved Underholdningen under Middagen fortalte han Stine om Hestehandelen. Han fortalte at hendes Mand ved den Lejlighed forholdt sig meget tilbageholden og foregav stor Betænkelighed ved at sælge, men, sagde han: "Han kunde alligevel sanse at holde Posen op, da han saa Katten vilde springe".

Saa genial Durkdrevenhed som her fortalt om, havde jeg ikke altid Lejlighed til at beundre ved enhver Handel, men undertiden var der saa andet til at fange Interessen. Paa Jubilæumsskuet i Horsens var der nogle Mænd, vistnok Sønderjyder, der vilde købe 3 Gylte af mig, som jeg havde udstillet i Samling. De blev fornærmede, fordi de ikke kunde faa mig til at slaa af paa Prisen jeg forlangte, og som en tiltænkt Tort til mig, købte de en Samling af Rasmus Kur i Gylling, som laa ved Siden af mine, som led af Fedtsyge, en Hudsygdom R. K.s Svin en Overgang var befængt med.

En Slags Handelsmoral anlagde jeg mig ogsaa og som ialtfald faldt sammen med H. Kr.s i dette, at naar jeg solgte Grise Folk købte efter min Beskrivelse og uden at de i Forvejen saa dem, vilde jeg ogsaa de helst skulde svare til det lovede. Moralsk er det vist ogsaa rigtigst, men Forretningsmæssigt tror jeg ogsaa det er det klogeste. Paa Ungskuet i Holstedbro i 1919 var der en Mand fra Sæbyegnen, der kun havde en Orne paa Skuet, den gik ved Siden af hvor vi havde et Rum hvor vore Grejer var opbevarede, vi fodrede saa ogsaa denne for Sæbymanden, der hed Jens Jensen, han havde vist den Gang Avlscenter og var enten Formand eller Bestyrelsesmedlem i Sæby Svineslagteri. Vi blev jo derved godt kendt, et Bekendtskab jeg maaske senere, da jeg var til Ungskue i Hjørring to Aar efter, fik en Fordel ved, idet han sammen med nogle andre Bestyrelsesmedlemmer og Direktør Skensved henvendte sig til mig for at vilde købe Orner. Jeg havde paa det Tidspunkt kun en Orne usolgt, den solgte jeg saa til dem tillige med 3 andre jeg havde hjemme af samme Kuld. Jeg tænker nærmest Jens Jensens Kendskab til mig fra Holstedbro var medvirkende til, at de efter min Beskrivelse af Ornerne dristede dem til at købe dem ubesete og denne Handel førte med sig, at Direktør Skensved pr. Korrespondance i flere Aar derefter købte mange Orner af mig til Udstationering i Slagteriets store Opland. Og da denne Handel delvis ophørte efter at der i Vendsyssel og Aalborgegnen opstod flere gode Avlscentre, skrev en Broder til Direktør Skensved, der var bleven Direktør paa et i Graasten oprettet Svineslagteri, til mig med Forespørgsel om jeg vilde sælge Orner til Graasten under lignende Forhold, som det jeg havde haft med Sæbyslagteriet, hvor han havde faaet sin Uddannelse hos Broderen. Det resulterede saa i at jeg kom til at sende mange Orner ned til Graasten, et Forhold der bestod til 1937. Han var lidt mere kritisk at sende Orner til, end Broderen i Sæby, der altid lod mig sende Ornerne til den Adr. han opgav mig, som skulde have Ornen opstaldet. Han i Graasten vilde altid have dem sendt til Slagteriet og var der efter hans Syn noget at udsætte paa Or-

nerne, lod han mig det vide, dog uden det gjorde Skaar i det gode Forhold den lange Tids Samhandel vidner om. Hans Kone var vistnok fra Nordjylland og naar de hver Sommer kørte derop paa Ferie aflagde han gerne mig et Besøg og besaa Svinebesætningen.

For de Svin jeg sendte væk betalte Modtagerne altid Fragten og da jeg en Gang skulde have 6 Stk. Orner til Graasten, foreslog jeg at køre dem derned med en lejet Bil, der omtrent vilde koste det samme som Fragten med Banen for selv at kunde faa Turen med. Jeg blev godt modtaget og Skensved viste mig omkring paa Slagteriet, der ogsaa havde stor Kreaturslagtning og han kørte mig ogsaa en Tur omkring i Oplandet for at vise mig de udstationerede Orner, særlig dem fra Linnerup, der havde udviklet sig tilfredsstillende. Han var godt kendt i Oplandet og vidste hvor der boede tysk-sindede, som forresten ogsaa var Andelhavere i Slagteriet. Han var en interessant Forreviser, han havde set sig en Del om i Verden og var under 1ste Verdenskrig med i Frankrig som Officer i den Canadiske Hær. Paa Hjemvejen aflagde jeg Besøg hos Frederik Nielsen i Stennerup og hos Magnus Hansen i Rødding, hvor jeg købte en Tyrekalv af god Afstamning og til en rimelig Pris, saa det blev jo en god og fornøjelig Tur.

Jeg har ogsaa en gang sammen med et Par Sjællandske Centerejere aflagt Besøg paa Frederikssunds Andelsslagteri. Efter at have beset Slagteriet med Ægpakkeriet blev vi budt paa Frokost hos Direktøren, der var Jyde af Fødsel og havde besøgt os i Linnerup for at se vore Svin, og huskede Kathrine, som han syntes talte et særlig smukt jydsk. Vi fik en god Frokost med Øl og Snaps og foruden andre gode Sager Spegesild, som han fortalte var Nationalretten i Nordsjælland og som han syntes, jeg som Jyde skulde stifte Bekendtskab med. Slagteridirektørerne var altid meget flinke over for os der gjorde Arbejdet ved Svinenes Forædling, saa de kunde fremstille lækkert Spisevare deraf.

I den Tid jeg har haft Avlscenter har jeg solgt noget over 2000 Avlssvin og deraf over 1000 Orner, og der kunde jo saa imellem blive noget at ordne baggefter særlig for Ornernes Vedkommende; det skete jo en Orne ikke var avledygtig og at de slet ikke kunde faa den i Gang med Bedækningen, og saa maatte jeg jo se at faa en Ordning istand og helst uden Sagsanlæg; naar det ikke var alt for uoverkommeligt, tog jeg gerne hen og saa paa Ornen og fik en mindelig Ordning aftalt. I mange Tilfælde fik de en anden Orne og i nogle tog jeg Ornen tilbage eller lod dem sende den paa Slagteriet og betalte saa Forskellen imellem Indkøbsprisen og Slagteprisen; nogen Ulejlighed og Tab for mig blev jo oftest Resultatet, men det mente jeg var bedre end Rets-sager, det hedder jo, at et magert Forlig er bedre end en fed Proces. Det skete jo ogsaa at Ornerne blev syge, hvad jeg jo ikke havde Ansaret for, at de f. Eks. fik Rødsyge, hvorved de undertiden faar magre Ben og Slappelse over det hele, men naar saa de ventede med Reklamationen til Sygdommen var omtrent overstaaet, var det ikke saa lige til for mig at faa en Dyrlæge i en fremmed Egn til at attestere, at det var Følgerne af Rødsygen Ornen led af. Et saadant Tilfælde havde jeg i 1926, da jeg paa Ungskuet havde solgt en Orne til Bestyreren af en Gaard i Aalborgegnen, der ejedes af en Læge Pilcart i Aalborg (Ørespecialist). Det var det første Aar jeg havde Bilen og jeg be-

sluttede mig da til, sammen med to andre Centerejere, at køre ned at se paa Ornen og undervejs besøge nogle Avlscentre paa disse Egne. Ornen var saadan at den knap kunde støtte paa Benene, saa det var ikke saa sært de ikke kunde faa den til at bedække. Bestyreren vilde saa have mig til at køre ind til Lægen og ordne Sagen med ham. Han modtog os i Konsultationensværelset, men Modtagelsen var alligevel anderledes, end jeg plejede at blive modtaget i Ørespecialisternes Konsultationsværelser. Hvordan vi ordnede Ornehandelen husker jeg ikke. Vi fik en Cigar og en Passiar om Vejleegnen, hvor han var født som Søn af Smørgrosserer Pilcart i Vejle, hvem vi i min Barndom solgte vores hjemmekærnede Smør til. Han lagde ikke Skjul paa, at han var stolt af at det var hans Fader, der havde begyndt og grundlagt Smørhandelen til England. Jeg bemærkede at "nu kan vi selv". "Ja" sagde han, "Det kan de sku sagtens naar Vejen er vist".

Paa Ungskuet i Skanderborg 1934 solgte jeg en Orne efter No. 2 og Skovløkken til Vilhelm Olsen, Ørslev pr. Slagelse. Det vil sige jeg solgte den egentlig til Kulhus, men da V. O. paastod han var i Handel med mig om Ornen, før Kulhus kom til, lod han V. O. faa Ornen. Jeg tænker det forholdt sig saadan at V. O. har spurgt mig om Prisen og da han havde hørt hvad jeg forlangte, har han villet tænke over om han skulde købe den og er maaske saa bleven trængt lidt tilbage af andre, der vilde se Ornen og blandt dem har vel saa Bestyreren paa Kulhus været, og selv om han har set V. O. staa i Nærheden sammen med andre nysgerrige, kan han jo ikke vide noget om at han har spurgt om Prisen og endnu mindre at han agtede at købe Ornen. Han spurgte saa ogsaa om Prisen og da han var raskere til at bestemme sig, snakkede vi ikke meget inden han købte Ornen. Saa først begyndte V. O. at protestere og hævde at han havde været foran og at Kulhus var gaaet i hans Handel; jeg var jo ikke i Tvivl om at det var Kulhus jeg havde solgt Ornen til og var det overladt til mig, havde han faaet Ornen, da jeg ikke fandt at være mere forpligtet overfor V. O. end alle de andre, der før ham havde spurgt om Prisen. Det gav forresten Anledning til at misundelige Smaasjæle lavede Historien saadan, at jeg først solgte Ornen til V. O. og derefter igen til Kulhus. Mine Svin paa dette Ungskue var meget efterspurgt, jeg kunde have solgt meget mere end jeg havde dernede, og det har vel nok givet lidt Misundelighed hos dem der ingenting kunde sælge. Denne Ornehandel blev forresten til en længere Historie og gav Anledning til en Sjællandstur til mig. Vilhelm Olsen skrev til mig hen paa Efteraaret og meddelte, at Ornen ikke vilde bedække og vilde i den Anledning have en Erstatning. Jeg bestemte mig saa til at rejse derover og se paa Ornen og faa en Ordning med Manden. Jeg rejste først ned til Frederik Olesen v. Egesborg, der havde Avlscenter paa Sjælland og saa Dagen efter, naar jeg rejste hjem, vilde jeg besøge V. O. i Ørslev. Fr. O.s Bekendtskab stammede fra et Besøg han og hans Søn havde aflagt hos mig i Linnerup Aaret før, ved hvilken Lejlighed han købte to Orner af mig. Man skulde egentlig undres over, at en saadan Handel kunde blive Aarsag til en Slags sympatisk Venskab, da de jo indgaaes udelukkende med egen Fordel for Øje, men det var nu bleven Tilfældet her og den Slags Oplevelser har jeg haft ikke saa faa af, til stor Opmuntring og Tilfredshed, selv om jeg nok forstod, at Folk ved at se mine Grise ofte tillagde mig større Indsigt og Erfaring i Svineavl end jeg

fortjente. Det er jo heller ikke saa let at afgøre hvor meget et godt resultat skyldes Heldet. Da jeg kom over til Fr. Olesen fortalte han, at der Dagen efter skulde være Svineavlsmøde i København, og at jeg derfor vanskelig kunde regne med at træffe V. O. hjemme, men jeg kunde i hvert Fald faa Ornen at se, og saa kunde jeg jo forhandle med Manden pr. Brev. Vi besaa da den første Dag en Del af de betydeligste Avlscentre i Syd- og Midtsjælland og kom til Dastrup i Mørkningen. Og saa havde jeg det Held at træffe sammen med V. O. der, idet han kom med to Søer han vilde have holdt til deres Orner. Jeg fik saa Sagen ordnet der, saadan at han beholdt Ornen og jeg tilbagebetalte noget af Købesummen (hvor meget husker jeg ikke). Jeg hørte saa senere at V. O. havde solgt Ornen til en af Dastrupbrødrene og at den der var avledygtig, og derfra blev den senere videresolgt til Kulhus, der oprindeligt og retteligt købte den af mig paa Ungskuets. Jeg husker ikke om jeg fik alle Pengene tilbage som V. O. uberettiget havde faaet, da Ornen ikke fejlede noget, men jeg kan se i min Salgsjournal at Kulhus har betalt mig 50 Kr. som var paa Vilkaar for Optagelse i Stambog.

Som før omtalt fik vi Jørgen Svenstrup til Lærer; foruden at han var en dygtig Lærer baade for Børn og Unge, var han meget interesseret i at faa hele Befolkningen vækket og interesseret i, hvad der optog Menneskene i de mere vidtkomne Sogne og især i de grundtvigske Kredse. Han begyndte vist med at faa en Læseforening stiftet, det var saadan, at hver af Medlemmerne fik en Bog som de maatte beholde i 14 dage, saa blev den afhentet af en Nabo og man afhentede saa selv en anden Bog hos Naboen til den anden Side; paa den Maade cirkulerede Bøgerne rundt i Kredsen til alle Medlemmerne. Det var mest letlæselige Bøger og spændende, og det slog godt an. Min Fader læste om Aftenen højt for os alle sammen og vi var saa interesseret at vi imellem kom vel sent i Seng.

Jørgen Svenstrup fik ogsaa en Skytteforening startet og fik ogsaa en Del interesseret i at vi skulde have et Forsamlingshus. Det var vist særlig Rasmus Andersen, Morten Markussen og Peder Kr. Johansen, der var de virksomste ved Rejsningen af Pengene og Bygningen af Huset. Der var jo flere med, men det var vist dem der gjorde det meste Arbejde først, med at faa Pengene tegnede. Aktierne var paa 25 kr. og der var vist ikke ret mange der tog mere end én eller to. Huset kom vist til at koste omkring 1600 Kr., men saa mange Penge fik de ikke tegnet, saa der blev en Gæld paa 3-400 Kr., men de fik vist Folk til at køre Materialerne gratis og Træet tror jeg nok blev købt i Skovene for en Dels Vedkommende og noget Haandlangerarbejde tror jeg ogsaa de fik gratis. Det var naturligvis en stor Begivenhed, da det kunde tages i Brug, selve Indvielsesfesten husker jeg ikke noget om, men de første Baller var der Humør over, især ved at mange af de gifte Folk ogsaa deltog. Vi havde Brun i Hammer som Musiker, han var god til at sætte Humøret op. Jeg husker ved en af de første Ballaftener han gik ud i Døren og blæste Soldaternes Samlingssignal og at Mikkel Kristian, der befandt sig paa Vejen, sang ordene til Signalet.

Der blev jo saa ogsaa holdt Gymnastik for Karlene om Vinteren og ogsaa for Pigerne, men Gymnastikken interesserede ikke mig saa meget som Skydningen, men jeg var

da med i nogle Vintre. Vi havde ogsaa en af de første Aar efter Forsamlingshusets Bygning Danseskole, det var vistnok en dygtig Danselærer vi havde, det var i hvertfald en fornøjelig Begivenhed og vi lærte ogsaa nogle gode Danse (Lancier m. fl.). Ene Idyl var det nu ikke med Danseskolen, idet den blev Anledning til den første Splidagtighed jeg blev impliceret i. Der var nogle af dem der ikke var med, som gjorde Nar af Foretagendet, fordi der ikke var ret mange Piger med fra Begyndelsen. Danselæreren sagde, at det var almindelig at de holdt dem tilbage i Begyndelsen, men lovede at de nok skulde komme, hvad da ogsaa blev Tilfældet. Da der skulde være Afdansningsbal vilde Danselæreren dog ikke have dem med, der havde været værst til at gøre Nar og en Del af Eleverne holdt med ham og nogle andre syntes de skulde have Lov til at komme med, men det var kun et Mindretal, som jeg dog havde sluttet mig til. Det var den første Strid jeg var Deltager i, men senere oplevede jeg en Del af den Slags og jeg tror nærmest det blev en Slags Sport for mig at overvinde Modstanderne og faa Flertallet paa min Side, naar der i Skytteforening skulde tages Bestemmelse om et og andet. Jeg var fra Begyndelsen en af de bedste Skytter i Hjortsvang Skytteforening, det vil sige af de Unge, der var med fra Begyndelsen; jeg var 15 Aar da Skytteforeningen blev oprettet; den første Sommer skød vi ude paa Gabagre og vi havde ingen Ting at staa i Ly for.

Efteraars Præmieskydningen foregik en Stormvejrsdag og de opnaaede Resultater var ogsaa smaa. Vi skød kun tre Skud hver og alle dem der havde ramt Skiven én gang var der Præmie til, med Undtagelse af mig der havde Træfferen, en Enere, i første Skud; der var mange flere med kun en Enere, men da det regnedes for bedst at have de bedste Skud i sidste Ende, blev jeg den sidste. Men da jeg var den eneste, der havde ramt Skiven der ingen Præmie var til, syntes Bestyrelsen at jeg ogsaa skulde have Præmie og de købte saa en Lommekniv til 50 Øre hos Købmanden og tildelte mig. Aaret efter flyttedes Skydebanen til Hjortsvang med Standplads ved Kristen Kristensens Gaard og vi havde der en Skjærm at staa i Ly ved og der begyndte at vise sig Tegn paa hvem der havde Anlæg for Skydningen, men først paa 3dje og 4de Aar var der nogle der blev ret dygtige og dem var jeg imellem. Jeg har lige læst om at en Revyforfatter blev spurgt om, hvem der var den bedste Revyforfatter, han svarede at "vi er en 5-6 Stykker der har skiftende Held". Noget lignende kunde godt siges om de unge Spirer, der begyndte med Riffelskydningen i Hjortsvang, vi var ogsaa der nogle Stykker, der havde skiftende Held, men mellem dem der var med fra Begyndelsen, var der vist ingen der blev saa dygtige som Poul Markussen og mig, men der kom jo i Tidens Løb mange andre med der ogsaa blev sikre. Især blev Theodor Kristensen meget dygtig og ved mange Skydninger og især naar det kneb, var han meget god, men næsten til Stadighed havde vi en Del der kunde regnes med ved Konkurrencerne og Hjortsvang var ogsaa for det meste blandt de bedste Skytteforeninger i Horsens Omegn.

Da vi skød paa andet Aar blev vi indbudt til Kapskydning i Tørring sammen med Aale, der var en gammel Forening med flere fremragende Skytter. Hen paa Eftermiddagen kom der en kraftig Tordenbyge, der tog Papiret af de opstillede Skiver. Aalerne holdt saa paa, at vi ikke vilde kunde naa at blive færdig med Skydningen inden Af-

ten, men foreslog at der blev udtaget 5 Mand fra hver Forening, der saa skulde skyde om den udsatte Faneplade. De bedste Skytter fra Aale havde skudt før Regnen ødelagde Skiverne og skudt meget daarlig, hvorfor de havde ringe Udsigt til at sejre, hvis hele Skydningen blev ført igennem og de var derfor interesseret i at faa det forhindret, og der var vist ogsaa god Udsigt til at vi vilde have sejret, for det viste sig ved den fortsatte Konkurrenceskydning, at flere af vi Unge fra Hjortsvang skød meget pænt. Kristen Nyborg var Formand for vor Forening og det blev saa ham sammen med de tilstedeværende Bestyrelsesmedlemmer, der udtog fem Mand til Pladeskydningen, de valgte saa 5 af dem, der havde været Soldater, for som de sagde "de kunde da holde et Gevær", men skyde kunde de nu ikke og Aalerne stod og overbegrinede dem mens Skydningen foregik. Jeg tror nu ikke Aale stod sig ret mange Gange senere i Konkurrencerne med os, i alt fald ikke efter at vi havde faaet nogle flere Aar paa Bagen.

At Skyttesagen vandt saa stor Interesse og Tilslutning her, skyldtes nok for en Del, at vi klarede os saa godt i Konkurrencerne og fordi der hele Tiden var nogle temmelig gode Skytter, der vidste hvad der kunde opnaaes ved Flid og Ihærdighed og mange der ikke havde særlig gode Anlæg, drev det i mange Tilfælde til imellem at opnaa ret gode Resultater til Præmieskydningerne, og Glæden ved naar det gik godt, var jo fælles for os alle.

En Del af dem der ikke drev det saa vidt paa Skydebanen klarede dem maaske bedre i Gymnastiksalen og paa Dansegulvet og vi var jo saa fælles om det hele med god Kammeratskab helt igennem, der var ingen Antydning af Standsforskel eller Snubethed.

Efter som Jørgen Svenstrup fik Sagerne sat i Gang, trak han sig tilbage og lod os selv om at holde det i Gang. Han var det første Aar Formand for Skytteforeningen og ligeledes i Foredragsforeningen i Førstningen, men da det først var i Gang fik han en Bestyrelse valgt der skulde være de ledende der, men han havde vist ikke noget imod at være os behjælpelige med at faa fat paa gode Foredragsholdere. I Læseforeningerne skulde vi ogsaa overtage Indkøbet af Bøgerne, men det skete naturligvis i Samraad med ham, for om vi efterhaanden lærte en Del Forfattere at kende, vidste han naturligvis mere om Litteratur end vi andre, men det kan godt være at vi blev mere interesserede ved at faa noget Ansvar og komme med i Arbejdet.

Det er vist saadan, at der altid staar en særlig Glands over ens Ungdomstid og de Oplevelser den gav, men for mig og det Hold Unge der var mine Samtidige, synes jeg alligevel han har haft stor Betydning og at vi staar i stor Taknemlighed for hans Virke blandt os, baade i Skolen og senere i Aftenskolen og ved Iværksættelsen af de før omtalte Sager, der gav os saa rige Oplevelser og Optagethed.

Mens gl. Knud Svenstrup var vor Lærer, husker jeg ikke vi havde Pigerne med i vore Lege, men med Lærerskiftet skiftede ogsaa vore Lege, idet Dansen nu blev vor bedste Leg, og Jørgen Svenstrup indførte ogsaa, at Drengene og Pigerne skiftede Skrivebøger naar Diktaterne skulde rettes. Dette nærmere Fællesskab i Leg og Arbejde affødte vist ogsaa nogle mindre Børneforelskelser, som ikke undgik Lærers Opmærksomhed. En dag jeg var henne hos ham med et Regnestykke jeg ikke kunde finde ud af,

det var et Forhold mellem A og B jeg ikke kunde finde ud af. J. S. sagde saa, da jeg ikke kunde forstaa hans Forklaring:” Vi kan ogsaa godt skrive J og B”. Pigen, hvis Navn begyndte med B, blev konfirmeret et halvt Aar efter mig ved Foraarskonfirmationen og var om Sommeren med Sognets Unge paa Skovtur, hvorfra jeg hørte hun lod sig kurtisere af en jævnaldrende Skole- og Præstekammerat, med hvem hun da ogsaa blev gift, da de var blevne voksne og var komne til Skelsaar og Alder.

Mit næste Tilfælde indtraf da jeg i 16aars Alderen var med paa Danseskole i Forsamlingshuset. Det var en lille 14aars Pige, der for hvert Aar blev mere indtagende, men jeg har nok ikke været hendes Type, for ved Baller og Selskaber hvor vi traf sammen, var hun lige saa mild og naturlig over for mig som over for alle de andre. Det var jo ikke meget opmuntrende, men haabløst fandt jeg det dog ikke, før jeg kom hjem fra Soldatertjenesten og fik at vide hun var bleven forlovet.

Jeg har hørt sige at Mændene forelsker sig ved enhver Lejlighed i den kønneste Pige i Selskabet. Noget lignende blev da ogsaa Tilfældet for mit Vedkommende, men “Dagen derpaa” var det alligevel altid Marie jeg tænkte paa. Om hun nu ikke blev min Kone, blev hun maaske alligevel min gode Fe. Naar Kammeraterne i Soldatertiden om Søndagen med Nattegn gik paa Pigesjov i Dansepavillonen i Risskov, gik jeg ikke med for jeg syntes ikke man kunde være bekendt at bejle til en saadan Kvinde med en tilsølet Fortid.

En Aften efter at vi var komne i Seng og da laa og drøftede deres Erobringer, var der en af dem der sagde, at naar 26 (der var mit No.) en Gang bliver gift, kan der blive en ordentlig Slump Kærlighed til den der bliver hans Kone (han sagde maaske med lidt andre Ord).

Det tydede maaske lidt paa at han havde en dunkel Forstaaelse af at hans egne Kvindebekendtskaber ikke tjente til Fordel for senere Ægteskab. Hvordan hans senere Liv har formet sig ved jeg ikke, jeg har kun set ham en enkelt Gang siden vi blev hjempermitterede, det var paa Gaden i Horsens jeg mødte ham, han var da Kusk paa Merringgaard og var iført Kuskeliberi. Men mit Ægteskab har jeg kun haft Grund til at glædes ved, da jeg havde den Lykke at være lige saa forelsket i min egen Kone efter Sølvbrylluppet som i Hvedebrødsdagene, ja egentlig saa længe hun levede, og har mit Ungdomsideal været medvirkende til dette Forhold kan det nok siges hun har været min gode Fe. Om hun ved noget om, at hun har haft en saa udholdende Tilbeder ved jeg ikke, jeg fandt aldrig Lejlighed til at sige set til hende og var maaske ogsaa for beskeden til at tilrettelægge en saadan.

Jeg synes egentlig det er mærkeligt, men som hun dengang stod for mig som mit Kvindeideal eller store Kærlighed, staar hun endnu i min Erindring, men da jeg nogle Aar efter hendes Giftermaal igen traf sammen med hende øvede hun slet ikke noget af den gamle Tiltrækning paa mig.

Hvorfor det nu blev Kathrine jeg blev gift med, ved jeg snart ikke, det begyndte maaske med at jeg forelskede mig i hendes Moder en Gang jeg i 16-17aars Alderen var ude at opkræve Skolemulkter for min Fader, der i Sogneraadet var Skolepatron og denne gamle Beundring opfriskedes maaske derved at gl. Maren den første Vinter jeg var her nede, gik over og hjalp dem lidt med Pasningen af Stine, der efter en Blod-

prop havde et langt Sengeleje. Hun snakkede da en Del om Nabofolkene og roste især Stine i høje Toner, som en sjældent god og taalmodig Kone. Jeg syntes saa heller ikke gl. Maren havde overdrevet Rosen, da hun var med til Rasmus Andersens Begravelse. Hun saa baade pæn og rar ud og var meget hyggelig at snakke med, som da jeg første Gang ved Mulktopkrævningen syntes saa godt om hende. Men hun var jo nu gift og jeg kunde derfor ikke komme Idealet nærmere end med en af hendes Døtre og saa blev det naturligvis Kathrine, der var den ældste og endda kun i 17aars Alderen. Jeg ventede saa et Aar før jeg snakkede om Ægteskab med hende og endnu 3 Aar paa Brylluppet. Gl. Maren sagde, da jeg fortalte hende om Forlovelsen: "Havde det endda været Maren", men med hende havde Ventetiden jo bleven endnu længere. Hvad min egen Familie mente ved jeg ikke, men min Moder sagde, at var jeg glad ved Kathrine, saa var hun det da ogsaa og jeg tror nu ogsaa hun blev ved at være det og at Kathrine ogsaa syntes godt om sin Svigermoder. Og Forholdet til min Fader tror jeg ogsaa blev rigtig godt, han kom tit her ned og befandt sig godt ved at snakke med Kathrine.

Vi blev gift 6te juni 1903. Jeg var da knap 30 Aar og Kathrine 9 Aar yngre. Jeg havde da haft Gaarden i 4½ Aar med gl. Maren som Husbestyrerinde. Det var slet ikke saa heldige Forhold for saa ung en Kone at gaa ind til. Jeg havde jo vænnet mig til at være den raadende paa Gaarden og havde vist ikke saa lidt Anlæg for det patriarkalske, og da det blev travlt i Marken fik jeg Kathrine med til Lugningen af Gulerødderne. Jeg syntes det var en god Ordning, for gl. Maren vilde jo gerne lave Maden som hun var vant til, jeg tænkte aldrig paa at Kathrine maaske kunde se anderledes paa Sagen. Men saa en Dag vi skulde hjem til Middag gik hun hjem til hendes Moder istedet for at gaa med hjem til gl. Marens Middag. Jeg maa vel have bemærket at der var noget i Vejen, for jeg husker jeg funderede noget over hvad der var hendes Mening, om hun blev hjemme, men hvad jeg tænkte i saa fald at gøre husker jeg ikke. Mens vi var forlovet og Kathrine opholdt sig hos hendes Moster Hanne i Uldum, var der en Gang hun var hjemme paa Besøg, at vi sad og flettede Hænder og fjasede i Vejgrøften, at jeg tog Ringen af hendes Finger og ikke vilde give hende den, da hun vilde hjem (vel nok for at holde paa hende lidt endnu) og hun sagde: "Saa kan du beholde den" og gik dermed hjem. Jeg var da ogsaa lidt betænkelig ved Situationen, jeg vidste jo ikke hvad der var hendes Mening, men jeg gjorde alligevel ikke noget. Tiggeri tror jeg ikke rigtig laa for mig. Men da der var gaaet nogle Dage kom der Brev fra hende: "Kan Du ikke kom om med min Ring, for jeg mangler den", lige saa selvfølgelig, som om det var hendes Taske eller en anden Del. Og hun kom da heller ikke til at vente paa hverken Ringen eller mig.

Hun kom da ogsaa over til mig, da vi skulde i Gulerødderne om Eftermiddagen, men hun lod mig forstaa, at det ikke var saadan hun havde tænkt sig Stillingen, at være Markarbejder og en anden have det huslige Arbejde, som hun mente tilkom hende. Det var den første Kontrovers i vor Ægteskab, men der kom naturligvis mange efter, men det var næsten som Forløbet af Episoden med Ringen kom til at lave Skole, naar saadanne senere udbrød. Her fandt jeg nok der var Rimelighed i hendes Argument og satte gl. Maren ind i Stillingen og det blev derefter Kathrine der forestod Madlavning-

gen og det huslige Arbejde.

Sognefolkene i Ousted-Taaning sagde om Provst Bylow at: "Bylow er god nok men han vil helst raade". Noget lignende især det sidste, kunde vist ogsaa siges om mig. Jeg havde jo haft Gaarden i flere Aar før Kathrine kom til og havde vænnet mig til at regere enevældig og det havde naturligvis ikke mindsket det nævnte patriarkalske Anlæg.

I Almindelighed fandt Kathrine sig vist godt nok tilrette dermed og jeg tror ikke det generede hende at spørge mig tilraads før hun foretog sig noget, der laa udenfor det daglige; men imellem kunde Temparementet jo godt løbe af med hende, naar hun fandt jeg blev for træls at arbejde med. Hun sagde at jeg lavede det bedre for Køerne og Grisene end for Folkene i Stuehuset. Pengene var i flere Aar ikke saa rigelige og det i Huset regnede jeg vel nærmest som uproduktive Udgifter. Hun syntes ogsaa imellem, at jeg godt kunde være lidt mere hensynsfuld; naar hun skulde til Tørring at gøre Juleindkøb kørte jeg nok, men havde for det meste Grise med i Vognen; hun holdt saa paa, at det ikke var hende men Grisene, jeg kørte for. Det laa vist til mig, at jeg helst vilde forene det nyttige med det fornøjelige. Fornøjelsen kunde maaske være ringe nok naar Vognen var fuld af Slagterigrise og vi maatte sidde paa et Agebrædt oven over, men i Almindelighed tog hun det nu med godt Humør, og da vi fik Bilen blev det jo bedre, der havde vi Førerhuset for os selv.

Egentlig er det ikke saa mærkeligt om der kan opstaa Uenigheder mellem to Mennesker, der ved Siden af det ægteskabelige Forhold har saa uendelige meget at skulde enes om. Der er Hjemmets Indretning, Interesserne og Omgangskredsen foruden Arbejdet og Økonomien og m.a. Og saa er det vist menneskeligt, at naar der er noget der gaar galt og giver Ubehagelighed, hvad enten det skyldes egen Ufornuft eller Hændelighed, at Folk gerne skal have en Sydebuk at lade det deraf følgende daarlige Humør gaa ud over, og i Kathrines Familie har denne Egenskab maaske været lidt udpræget og da jeg altid var ved Haanden og om just ikke skyldig i den øjeblikkelige Fortrædelighed, saa var der altid andet at slaa ned paa for at faa Afløb for den indtraadte Sindsstemning. For selvfølgelig har min Egenraadighed ofte givet Grund til Forurettelser, men det varede mange Aar før det gik op for mig. Det var en Gang vi diskuterede et Arbejde eller Anskaffelse (jeg husker ikke hvad) at Kathrine udbrød: "Det maa da heller aldrig blive som jeg vil have det", at jeg kom til at tænke paa at jeg vist havde været vel lidt hensynsfuld i den Retning. Men det var forøvrigt mange Aar efter, at der havde været alvorlige Uenigheder os imellem.

(fra et par løse sider:)

Det er vist saadan, at gamle Folk gerne vil fortælle, naar der er nogen at fortælle for, der viser Interesse for Fortælingen; det er vist noget nær den samme Trang, der gør sig gældende ved dem, der paa deres gamle Dage sætter sig til at nedskrive deres Livserindringer. Da jeg ved min Tunghørighed er bleven en Del mere isoleret end dem, der ikke har denne Mangel, kom jeg i Tanker om i Vinter at forkorte Tiden med at nedskrive disse Fortællinger, som P. Nielsen og andre af den ældre Generation har fortalt mig, tillige med mine egne Oplevelser og Tanker. I Dag, da gamle Jens Hjulmand blev begravet under stor Deltagelse, - jeg var ikke med, da jeg sjældent deltager i den Slags paa Grund af Tunghørigheden - kom jeg til at tænke paa en afdød gammel Pige, der blandt hendes fra Ungdomstiden opbevarede Breve, efterlod sig et Blad, hun havde skrevet det smukke Vers paa: "Giv mig en Blomst mens jeg lever og Hjertet kan glædes derved". Jeg husker ikke Fortsættelsen, men efter Døden var det ingen Nytte til.

Omtrent samme Værdi har den udviste Opmærksomhed ved Begravelsen og efterfølgende Mindesammenkomst for den døde. Det hedder sig nok, at det er for at hædre den afdøde at man deltager og sender Blomster, men maaske den dybere Mening dermed alligevel er, at skaffe sig selv en god Oplevelse, ved en Stund at dvæle ved Minderne, man husker og som andre husker og fremdrager. Det hedder jo: "Saligere er det at give hellere end at tage". Det maa vel betyde, at man ved at optræde som Giver kommer til at føle sig som et bedre Menneske. Og at afse Tid og Blomster er jo ingen ringe Gave, saa alt i alt er Skikken god nok og værd at bibeholde.